

Asia: VN/19726/2023

Vammaispalvelulain voimaantulon siirtäminen

Lausuntopyyntö

Lausunnonantajan organisaatio

Valtion viranomainen

Kannatatteko uuden vammaispalvelulain voimaantulon siirtämistä ajankohdasta 1.10.2023 uuteen ajankohtaan 1.10.2024?

Ei

Halutessanne voitte antaa tiiviit perustelut vastaukselle:

Vanhusasiavaltuutettu tarkastelee vammaispalvelulain esitettyä lykkäystä ja lain uudelleen valmistelua ikääntyvien, vammaispalveluita tarvitsevien ihmisten näkökulmasta.

Vanhusasiavaltuutettu pitää valitettavana sitä, että uudistetun vammaispalvelulain voimaantuloa esitetään lykättäväksi vuodella eli lokakuun 2024 alkuun ja samalla aloitetaan juuri uudistetun lain uudelleen valmistelu. Vammaispalvelut ovat niitä saaville henkilöille välttämätön tuki jokapäiväisen elämän sujumiseksi ja yhdenvertaisen toimijuuden toteuttamiseksi.

Vammaispalvelujen välttämättömyyttä niitä tarvitseville kansalaisille korostaa se, että niiden saatavuus on turvattu subjektiivisella oikeudella. Valvontaviranomaiset ovat kuitenkin toistuvasti todenneet, että subjektiivisesta oikeudesta huolimatta, osa vammaisista ei saa heidän tarvitsemiaan palveluja. Tätä puutetta ovat tuoneet esiin monet vammais- ja potilasjärjestöt jo vuosien ajan. Tästä näkökulmasta katsoen on huolestuttavaa se, että vammaispalvelulain voimaantulon lykkäämisen peruste on 100 miljoonan euron maksimisumma vuotta kohden, joka lain toimeenpanoon voitaisiin enimmillään käyttää valtiovarainministeriön ohjeen mukaan. On selvä, että yhteiset resurssit ovat aina niukat ja valintoja niiden käytöstä on tehtävä. Kuitenkin sekä perustuslaki että YK:n vammaisten ihmisten ihmisoikeussopimus turvaavat vammaisten henkilöiden oikeuden yhdenvertaiseen elämään ja sen mahdollistaviin palveluihin. Eduskunnan hyväksymän uuden vammaispalvelulain kustannusvaikutuksen arvioidaan olevan 136 miljoonaa. Kyse on siis valtion budjettivaroissa 36

miljoonan vuotuisesta kustannuksesta. Hallituksen esitys tarkoittaisi siis toteutuessaan sitä, että vammaispalvelulain mukaisia palveluita supistettaisiin vastaavalla summalla vuosittain.

Vammaispalvelulaki erillislakina suojaa tavanomaista selvästi heikommassa asemassa olevien henkilöiden perusoikeuksien toteutumista. Sen vuoksi pyrkimykset, joiden tavoitteena on supistaa heidän vammaispalvelujen saantiaan eivät ole kannatettavia.

Tavanomaiseen ikääntymiseen ei kuulu sellainen toimintakyvyn vakava heikentyminen, joka oikeuttaisi vammaispalveluiden saantiin. Sen sijaan osa iäkkäistä ihmisistä vammautuu tapaturmaisesti tai vaikean sairauden vuoksi ja osa on elänyt jo vuosikymmeniä tai koko elämänsä näiden vammojen kanssa. Kaikkien vammaispalveluita tarvitsevien ikääntyneiden kohdalla tilanne on kuitenkin sama: he tarvitsevat vammaispalveluita auttamaan heitä mahdollisimman itsenäisessä elämässä kotona ja kodin ulkopuolella.

Backman Saidi
Vanhusasiavaltuutettu